

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. Egyes szám ára 20 fill. Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.	Felelős szerkesztő és laptulajdonos: ÁVÉD JÁKÓ. Munkatársak: Dr. Mayer Ödön és Balla István. Kiadó: PAPP GYÖRGY.	Szerkesztőség a várban. Fogarasi Mihály utca 16. sz. Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomtató intézetében. Hirdetések díjszabás szerinti árban közöltetnek.
--	--	--

Városi közgyűlés.

Ha arról volnék meggyőződve, hogy következő soraimat valaki azok közül, a kiket érdekelhet, félre magyarázza, avagy más intencziót ad nekik, mint a mi e sorokat létre hozta, úgy lemondanék megírásukról, mert a felszólalás valamely ügyben csak úgy tud meggyőzni és érvenyesülni, ha az előadás őszinteségét senki kétségbe nem vonja.

Felszólalásom személyt nem érinthez, hiszen tudja mindenki, hogy működésükért a legőszintébb tisztelettel és elismeréssel adózom az egész városi tanácsnak s mindazoknak, a kik a közügyek vezetésébe befolyanak. S ha mégis közügyben mintegy kritikus módon szólalok fel, teszem azért, mert félek, hogy városi közgyűléseinken az érzékenységh emelkedése a szivekben a közügy kárára a tárgyilagoss felszólalásokat korlátozza és semmivé teszi a szólásszabadságot és a czélt, melyek miatt közgyűlések tartatnak.

Szó van arról, hogy a városi közgyűléseken a képviselő testület tagjai tervszerűen tartozkodnak minden olyan felszólalástól, mely elégedetlen kritika látszatával bír s inkább hagyják a dolgok menetét úgy, a hogy van, és úgy, a hogy esetleg a dolog természetének téves vagy nem egészen helyes felfogása indította meg és tartja felszinen, semhogy esetleg a város egyik vagy másik hivatalnokának érzékenységét érintsék.

Szó van arról, hogy közgyűléseinken a képviselő testület tagjai őrizkednek a megbeszéléstől azért, mert olyan áramlat indult meg, hogy min-

den egyenes szót még maguk a képviselői tagok is támadásnak bélyegeznek vagy a képviselői tagok ellen vagy a városi tisztviselők ellen.

Példákat hozunk fel. Sokan vannak, a kik annak idején a tisztviselői fizetések rendezésének elvével nem értettek egyet, de nem adtak kifejezést ezen véleményükről, mert egyik-másik tisztviselő magára nézve sértőnek találta volna s a polgármester intencziójának ellene mondott. volna. A költségvetések tárgyalásaikor, mikor kifejezésre juthatna a városi hatóság egyik-másik működési körében a polgárságh részéről napról-napra hallható ellenkező meggyőződés, alig mer valaki felszólalni, mert azt a polgármester is, meg a közvetlenebbül érintett városi hivatalnok is érzékenyen vehetné és igaztalan személyes támadásnak nézhetné. És ha felszólal is valaki, azt oly simán, oly körületekintéssel teszi meg, hogy a sok rostálás miatt belőle a tiszta buzaszem is kiesik.

És valljuk meg őszintén, hogy ennek a félelemnek van is valami alapja. Hiszen ha arról van szó, hogy valamelyik városi szolga teendőit vagy hanyagul vagy tévesen végezi s ennek kifejezést ad a képviselői tag: első sorban ha nem a polgármester, hát az illető resszort feje hivatkozik a maga kötelességeinek hű teljesítésére és olyan hatékonyan teszi ezt, hogy vége van minden további tárgyalásnak, mert kiérzik belőle az érzékenység s mert tapasztalni fogja az illető felszólaló, hogy több illetékes és nem illetékes barát azt a felszólalást egyenesen támadásnak minősíti.

Van-e ok erre az érzékenykedésre? Mai viszonyaink között absolute nincs! Miért? Mert ma ezen városban egyetlenegy ember sincs, a ki a polgármester személye, eljárása és működése iránt föltétlen tisztelettel ne viselkedné és egyetlenegy ember sincs ezen városban, a ki a város tisztviselői kara iránt egyenként és összesen tisztelettel és bizalommal nem viselkedné és működésük értékét ne méltányolná. A képviselői tagok ezen érzelmeiknek a fizetések rendezése alkalmával is már többször kifejezést adtak.

Az a kritika tehát, a mi esetleg a közgyűléseken kifejezésre jut, vagy a minek kifejezésre kellene jutni, nem lehet támadás, még csak a működés kicsinylése sem lehet, hanem egyedül nézetnyilvánítás, melyet ha jó nem szabad kicsinyelni azért, mert a tanács már másként határozott; ha pedig rossz, úgy utoléri sorsa, a leszavazás.

És annak a kritikának szabadon kell folynia menten minden mellékgondolattól és minden még érzelmi korlátozástól is, mert így felelnek meg: a közgyűlés feladatának, a képviselői tagok kötelességüknek. Különben a közgyűlések fabatkát sem érnek, a mint értéktelen volna az is, ha itélet, vélemény és szó nélkül való automat-embereket gyűlésre hoznának össze.

A vélemény nyilvánítás pedig a tanács egyetlen tagjának sem rontja le és nem ronthatja le a tekintélyét, mert bármily tudósok és gyakorlottak legyenek az emberek szakmájukban, még sem biztosak a tévedésektől s a közgyűlés tagjai között is akadnak szakértők, kiknek véleménye

T Á R C Z A.

Az E. K. E. egy évi munkássága.

— Feilitzsch Arthur báró orsz. képviselő elnöki megnyitója az E. K. E.-nek 1903. aug. 30-án Brassóban tartott közgyűlésén. —

Tisztelt Közgyűlés!

Egy sötét kép körvonalai domborodnak ki lelki szemeim előtt, a mikor visszatekintek egyesületünk 12 évi fáradságos, nehéz és küzdelemteljes munkásságára.

Nemes és magasztos czélokért küzdöttünk, de valahányszor eredményhez jutottunk, vagy a kitűzött czélt megközelítettük, nyomban reá mindig felütötte undok fejét az irigység, és reánk zúdult a rágalom, a gánecszkodás mérges nyilainak özöne. — Sötét kép ez tisztelt közgyűlés, a melynek szemlélésénél fájdalmas érzés hajtja át keblemet, mert általános bajunk, megölnö betegségeünk, hogy úgy a testületi, mint az egyéni eredményes munkásságot, a czéltudatos, önzetlen, becsületes, tisztességes és hazafias ténykedést — nem a biztatás, nem a támogatás segíti, ösztönzi, ad szárnyakat, ad újabb erőanyagot a további küzdéshez, hanem az igazságtalan bírálat, a valónak elferdítése, az irigység sugallta rosszakarató lekicsinyítések, az akadályok gördítése és a méltatlan támadások nagy sorozata bénítja meg, teszi szárnyszegetté, elkedyteleníti és végre a tétlenség homályába kergeti a haza és közérdeknek nagy kárára.

Küzdelmes és fáradságos volt egyesületünknek 12 évi életútja, a mely idő alatt bőven osztogatta a lelketlenség tábora a tövis-koszorúkat és röpítgette felénk mérgezett nyilait, de szerencsénkre hazafias és nemesen

gondolkodó nagy közönségünk józansága, tagjainknak lelkes és kitartó támogatása; önzetlen és lángoló hazaszeretetünknek, köteleseghérzetünknek, kitűzött czéljaink nemeségének, munkásságának, tisztaságának, ügyünk igazságának nemes és erős vértje megvédte egyesületünket a sebesülésektől, s ha lassan is és nehéz küzdelemmel, de mégis tántoríthatatlanul és szilárd lépésekkel haladt kiszabott útján — kitűzött czéljai felé.

Fáradtan a nagy nehéz és hosszú küzdelmekről, elkeseredve a méltatlan támadásoktól és folytonosan mesterségesen elének emelt gáaktól és akadályoktól, de nyugodt lelkiismerettel, a hiven és becsülettel teljesített munka nemes érzetével állunk itt önök előtt tisztelt közgyűlés és számolunk be sáfárkodásunkról a reánk ruházott és elvállalt kötelességek teljesítéséről.

Egy éve annak, hogy Seps-Szt.-György városában megtartott közgyűlésünk felhatalmazott arra, hogy egyesületünknek egyik legnagyobb alkotását, a Kolozsvárott létesített néprajzi muzeumunkat dicső Mátyás királyunk születési házában a nyilvánosságnak átadjuk. Ezt az alkalmat használtuk fel arra, hogy nagy királynénk, Erzsébet királyné emlékére készített lobogónkat is fölavathassuk és szent útjára bocsássuk.

Mindkét alkotásunk részleteivel a titkári jelentés foglalkozik, — itt csak annyit említek meg, hogy a zászló-avató ünnepen a kormány és közéletünk legkiválóbb férfiainak élén ott volt József Ágost kir. főherczeg ő fensége úgy is mint apost. királyunk ő fensége legmagasabb személyének képviselője és úgy is, mint egyesületünknek dicső és szeretett védője. A zászlóanyai tisztet Augusztá főherczegasszony ő fenségének helyetteseként Báró Vesselényi Istvánné ő méltósága teljesítette.

Ugyanekkor megnyitottuk volt egyesületünknek egyik legnagyobb alkotását az E. K. E. muzeumot, a melynek szakszerű elrendezése, a tárgyak érdekes és tanulságos csoportosítása már a megnyitáskor általános tetszést és meglepetést keltettek. Az ünnepet védőnk József Ágost kir. herczeg ur ő fensége nyitotta meg. Felejtethetlen szavai még most is fülünkben csengenek, a midőn a király képviselőjében továbbra is a nemzet pártfogásába ajánlotta egyesületünket, a melyet — ugymond — mindenkor támogatni, fejleszteni és édes hazánk javára fenntartani komoly szándéka.

E megnyitó ünnep szépsége, fénye és fensége meszsze időig fog mindenkinek emlékezetében maradni, mi pedig öröksük meg évlapjainkon, hogy szerény egyesületünk ezen kulturális-hazafias magyar nemzeti alkotásának megnyitóját hazánk nagyjai és közéletünk legkiválóbb jelesei megjelenésükkel országos fejedelmi ünneppé avatták.

Jelentem a tisztelt közgyűlésnek, hogy az első alkalmat megradva és Dániel Gábor képviselőházi alelnök, budapesti szakosztályunk elnökével legfelsőbb kihallgatásra jelentkeztünk és egyesületünk nevében úgy ő cs. és apost. kir. Felségénél legmagasabb személyének képviseltetéseért, valamint József Ágost kir. főherczeg ő fenségénél személyes megjelenéseért egyesületünk örök háláját és köszönetét tolmácsoltuk. Ezen közgyűlés tiszte és feladata, hogy kifejezze hálás köszönetét Augusztá kir. főherczegasszony ő Fenségének a zászlóanyai tisztség elvállalásáért, br. Wesselényi Istvánné ő méltóságának a helyettesítéséért és a közreműködött egyházi férfiaknak, nevezetesen: gróf Majláth Gusztáv rk. püspök; Bartók György ev. ref. püspök; Ferencz József unit.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ az egyedül elismert kellemes izü természetes hashajtó szer.

sok csorbát kiegyenlíthet. Ez pedig a tekintélynek nem a csökkentése, sőt a jó közigazgatásnak emelése és a közjólétnek és a polgárság meglegedésének növelése, mely végeredményében mégis csak a hivatalnokok iránt való rokonszenvet és elismerést növeli a lelkekben.

A közgyűlés nevezetesebb határozatai ezek: 1. Az 1904 évi költségvetést, annak tudomásul vételével, hogy a szokásos időre közszemlére ki volt téve s a számvevő bizottság megvizsgálta és helyesnek találta, elfogadta és a 10974 kor. 83 fillér hiány fedezésére névszerinti szavazás mellett a 12°/o-os pótdát jóváhagyta. A költségvetésben a következő tételek szerepelnek:

	Szükséglet		Fedezet		Hiány vagy fölösleg	
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
Közpénztár	127058	82	116083	99	—10974	83
Szegény-alap	935	24	935	24	—	—
Sétatér-alap	5089	44	5100	—	+ 10	56
Temető-alap	400	—	782	10	+ 382	10
Tiszti nyugdíj al.	2266	66	5042	—	+2775	34
Állategészs. alap	2660	—	3679	40	+1019	40
Monográfia alap	—	—	868	55	+ 868	55
Kövezeti alap	2500	—	2500	—	—	—
Járdaburk. alap.	3000	—	3000	—	—	—
Árvaházi alap	7603	20	8328	77	+ 725	57
Vízvezetési alap	—	—	568	—	+ 568	—
Iskola-alap	—	—	54	50	+ 54	50
Tűzoltó-alap	—	—	1	20	+ 1	20
Közgazdasági al.	4286	—	4394	01	+ 108	01

Ezen tételnél felszólalás történt: a) azért, hogy az utcák seprésére és tisztántartására nagyobb^{ra} összeg vétessék fel, mert a felvett összeg eredménytelen, b) azért, hogy az összeget, melyből az éjjeli őrköt helyettesítő rendőrség fizettetik, ne a háztulajdonosok fizessék meg, hanem pótdát útján fedeztessék; maguk a rendőrök pedig éberebb vigyázásra szoríttassanak. Az első-indítványt a közgyűlés azért vetette el, mert a felvett összeg elég erre a munkára. Lényegében nem így van a dolog, mert bizonyos az, hogy ezért a díjért fogni kell az embereket erre a munkára s a mit tőlük a szerződés követel, már az sem felel meg a mai követelményeknek, pedig még nagy hézag van a szerződés követelményei és a végrehajtás között is. A második indítványt azért vetette el a közgyűlés, mert igazságosnak találja azt, hogy azok fizessenek díjakat, kiknek van amit a rendőrök őrizzenek s a házbirtokosoknak inkább van honnan fizessenek, mint a házbért fizetőknek. Isten neki, elfogadjuk az okoskodást, habár sok esetben a házbérfizetőnek többje van, amiből fizethet és a mit a rendőrnek felügyelnie kell, mint a házbirtokosoknak. De már abban Tamások vagyunk, hogy a rendőrök (nem a rendőrség) feladatukat hiven teljesítsék, hiszen csak a napokban is a város fő és három kereszt utcájában olyan dolgok történtek, miket kevés vigyázat mellett az illetők meg nem tehettek volna. 2. Elfogadta az ipariskola 1902 évi számadását 3559 kor. 47 fill. bevétellel 3555

püspök; Rosiescu Tullius gör. kel. főesperes; Grätz Mór luth. lelkész és dr. Eisler Mátyás főrabbinak, a kik lobogónkat annyi áldással és oly szép reményekkel biztatólag felavatták és szent hivatásának átadták.

* * *
És most igen t. közgyűlés, vegyük szemügyre, hogy egyesületünknek küzdelmes 12 éves munkálkodása minő nyomokat hagyott társadalmunkban.

A mikor 1891-ben kimondottuk, hogy országrészünk szépségeinek a feltárására, annak megismertetésére társadalmi szervet alkotunk, akkor a turistaság, az idegenforgalom, a természeti szépségek szeretete ismeretlen vagy nagyon szórványosan fellépő fogalom volt nálunk.

Ma már világszép Erdélyünk kezd kibontakozni ismeretlenségéből. Bérczeink, hegyeink ormain mind sürűbben hangzik a magyar turista szó. Egyesek, iskolák nagyobb csoportok lelkes vágygyal keresik fel szép völgyeinket, gyönyörű kilátást nyújtó ormainkat és havasainkat. Kezd divattá válni, hogy a külföld helyett Erdély legyen üdülésünk, szórakozásunk helye.

És folytatjuk a munkát, megkezdve Erdély kapujánál, a Királyhágó lábánál. Feltártuk itt már a Bihar-hegységnek legszebb három részletét; a Melegszamos forrásvidékét, a Galbina nevű sziklatömböt és a ponori Csetátye rejtelmes szakadékait. Beljebb haladva a Kolaszeg bájos vidékének egyik ismeretlen szépségét, a Székelyői vizesét tettük járhatóvá, a hová a turisták nagy tömege szokott évenként elzarándokolni.

Kolozsvár városának legközvetlenebb szomszédságában az u. n. Kányafőn építettünk menedékházat és létesítettünk üdülőhelyet s ma már ez a legkeresettebb és leglátogatottabb a kolozsvári kiránduló helyek közt.

kor. 29 f. kiadással és 4 kor. 18 f. pénztári maradvánnyal és az 1903/4 évi költségvetést 2896 kor. 42 f. fedezettel, 4086 kor. 65 f. szükséglettel és 1190 kor. 23 f. hiánnyal, melynek fedezhetéséért a miniszteriumhoz folyamodik. Az igazgató jelentését 1902/3-ról tudomásul vevén, neki köszönetet szavaz. 3. A gyámügyi és gyámpénztári kezelés évnegyedes megvizsgálására közreműködő tagokul Ávéd Jákó, Szentgyörgyi Mór, Deutsch Adolf, Fuchs Nándor, Fröhlich Gyula és dr. Máresák János kérték fel. A gyámpénztár számára egy külön szekrény beszerzését rendelte el és elrendelte, hogy a vagyont eddigi arányokban a helyi takarékpénztárban és Népbankban kell elhelyezni. Ugyanigy intézkedett a városi közpénzekre és alapokra nézve is. 4. A közgyűlés tagjai által részt vesz a tűzoltó egyesület 30 éves fennállásának emlékére rendezendő ünnepélyen. 5. Hozzá járult ahhoz az indítványhoz is, hogy a város tegyen felterjesztést a marha és sertés betegségek miatt a városra elrendelt zár ellen, mivel ez a város népét jobban megkárosítja, mintha zárlatot nem rendeltek volna el és ezért több állat pusztulna el, úgy, hogy félni lehet attól is, hogy a nép éppen a zárlat miatt mindenéből kipusztul.

A mezőgazdasági üzlet.

Hazánkban a mezőgazdaság is épp úgy, mint a jószág, merő dolognak tekintetik, mely elé a mezőgazda más ezelt nem tűz, minthogy az ő kizsákmányolásának szolgáljon, ha tönkre jut is a mezőgazdaság alatta. Magyarország népe körülbelől úgy bánik szántóföldjével, mint az egyszeri három testvér a számmal, melyet közös örökül kaptak, hogy felváltva használják: mindenik kizsákmányoló a számár munkaerejét, de etetését utódára bízta, míg a számár éhen veszett. A mit a magyar paraszt művel, szakasztott mása ennek: szántóföldének évenként vérét veszi, de ganajzásban nem ad viszont táplálékot, s azt reméli, hogy utódai elég jókor fogják még azzal a trágyával telíteni a szántóföldet, melyben ő most nem részesíti; sőt rosszabbat is művel, szántóföldjét elevenen megnyúzza, lelettárát, mihelyt nyereségnek tartja, megtizedelvén. Ha a paraszt marháját jó áron eladhatja, tudad rajta, mintsem törődven vele, vajjon szükséges-e az szántóföldje termékenységének ép karban tartására, s még akkor is, ha szántóföldje megmunkálását nem végezheti nélküle.

A parasztnál dologi jellegű a mezőgazdaság. A dolog haszonvét végett van teremtvé s ha ma több nyereséggel használhatom fel, mint később, nem aggódom miatta, vajjon tönkre megy-e vagy nem, csak gazdaszi előnyöm meglegyen. Tisztán nemzetgazdaszatilag akkor valamely tárgy legjobban van értékesítve, ha a legmagasabb csereérték nyeretik belőle.

E viszonyokkal homlokegyenest ellenkezőkre bukkanunk a nagy jószágon. A magyar főrend gazdagságának tetemes évi bevételei megengedik egy kissé több vagy kevesebb jövedelemre nem sok figyelmet fordítania. Már a birtok nagysága magában oly tetemes összeget eredményez az egyszerű földjáradékból, hogy tulajdonosa

— Tovább menve a közeli Tordai hasadékot törtük át sziklaúttal és tettük hazánk e csodás szép helyét járhatóvá.

A nagyenyedi Kö-közön áthaladva behatoltunk az Ércz-hegységbe s a Pilisen és Ponoron építettünk menedékházakat. — A gyalui havasokban a mi mozgalmunk révén villatelep, a Dobrini havason menedékház létesült.

A világhírű Detonáta bazalt szikláinál teljesen berendezett vendégszobák várják a turistákat.

A fővonalon tovább menve Brassó városába érkezünk, a természeti szépségek ez eldorádójához, a hol százsz testvéregyesületünk már régóta fejlesztí, hozzáférhetővé teszi Brassó vidékének hegységeit. Egyesületünk is beállott dolgozótársnak és ma már e vármegyében is több helyen látjuk munkásságunknak nyomait. A Kiskirálykőn, a Csukason utak és menedékházak könnyítik a turistáskodást. A társadalomban pedig eleven lüktető tet szemlélhetünk.

És a Székelység rónáján átfutva látjuk a székelység közgazdasági és kulturalis fejlesztésének nagy munkáját, melyből egyesületünk is kivette a maga részét; ott állván az elsők között, a kik e derék nép erkölcsi és anyagi fellendülésének érdekeit munkálták.

Kulturalis és közgazdasági téren lázas tevékenységgel és hála a Mindenhatónak, szép eredményekkel feljesítettük feladatainkat, hisz ezeknek fejlesztése, előbbrevitele, megteremtése képezik alapját a turistaság és ezzel kapcsolatban az idegenforgalom teljesítésének és fejlesztésének.

A tudományos szakirodalom terén hézagot pótló nagy munkásságunkat több mint 35 kötet munka bizonyítja.

sokkal könnyebben el lehet ama jövedelem nélkül, melylyel a gazdaszatilag legezészerűbb gazdálkodás szaporítaná a járadékot. A magyar nagybirtokosság közt kevésbbé lehet szó, mint más felé gazdaszati kényszerűségről, mely a mezőgazdát hova-tovább arra szorítja, hogy a gazdaszatilag legjobban fizető üzletet sajátítsa el. A főnemesség hajlamait is valósíthatja, ha nem is járnak lehető legmagasabb jövedelemmel s még ha egyenesen áldozatot is kell értük hoznia. Nála különösen gyakran találni, hogy a mezőgazdaság nem kézműképpen nyereség végett, hanem művészetképpen eszméért folytatatik. Műtanilag tökélyes termesztés nála gyakran többet ér gazdaszatilag kitünőnél, tudniillik olyannál, melynek előállítási költségei a terményekben szaporodva kerülnek vissza.

Két ellentét észlelhető tehát a paraszt és vagyonos osztály üzletében. A közvetítés itt is hiányzik, pedig épp e helyen hatna jótékonyan. A paraszt művelése, mely gazdaszatilag nem kell, hogy káros legyen, sőt gazdaszatilag egyenesen hasznos lehetne társadalmilag talán ártalmas. A nagybirtokosság üzlete még magasabb röptű czéljai daczára sem jár azzal a gazdaszati előnnyel, melylyel jární képes volna. Az a középosztály pedig nem létezik, mely viszonyai következtében arra van útálva, hogy gazda legyen, de melytől azért kitelnék jövedelméből vidéke javára el is vonnia valamit.

Munkásnyomor.

Régi baj, régi szomorúság nálunk a nagy és eddig orvoslás nélkül álló munkanélküliség és következés kép: a munkásnyomor.

Megdöböntő adatok kerülnek a nyilvánosság elé, hogy különösen a nagy magyar Alföldön hogyan grasszál a munkanélküliség, hány ezer és ezer ember kénytelen tétlenül tölteni az idejét, azt a suhanó, rohanó drága időt, melyet hasznos és jövedelmező munkára lehetne fordítani. A kevés pénzeeske, a mi tán itt-ott még jobb időben félre lett téve, előkerül, csakhamar fel lesz emészltve és beüt a kegyetlen nyomor, a nélkülözés, a koplalás.

Hasztalan lótnak-futnak miniszterhez munkáért, nem adhat, mert nincs. Tervek ugyan vannak, de biz' elmulik még néhány hosszú esztendő, míg az eszmék megvalósulnának.

A mezei munkások, hogy akadt egy kevéske munkájuk most az aratásnál, ujlag kart karba öltve bámulhatják a nagy mindenséget, a végtelen égboltozatot, hátha onnan esurran majd az égi manna, onnan kerül segítség?

És a duzzadó erő, a munkás kar, az aczélos izom a töltségben, semmittevésben nekilazul, megpuhul és ezzel szemben erősödik, szilárdul a gond, a nélkülözés, az inség.

Munkát kell teremteni, minden áron munkát! Akár-hogy forgatjuk is a dolgokat, akárhogy is vessük a kockát, mindig csak felvetődik az a parancsoló kötelesség, hogy munkát kell adni a népnek, munkát — minél előbb!

Ezek csak kikapott részletek a nagy munkából, de ebből is kidomborodik egyesületünknek az a szívós, kitartó törekvése, hogy országrészünk természeti szépségeit ismertté, járhatóvá, kinceit értékesíthetővé tegye. — Mindenik czél országunk közgazdasági fejlesztését viszi előbbre és érinti közművelődési viszonyait is.

Tehát méltók vagyunk, hogy a nagy közönség szeretettel közeledjék felénk és sorokozzék lobogónk alá. — Ne is tartson vissza senkit e szándékától az a sok gáncs, az a sok jogtalan támadás, mely működésünket épen akkor akarta megbénítani, amikor leglázasabb munkával dolgoztunk egyik nagy alkotásunk létrejöttén. Személyes gyűlölködéseket, politikai czélzatokat ebben az egyesületben, és e zászló alatt nem ismerünk. — Az ilyen támadás nem érint minket és nyugodt önérettel folytathatjuk munkánkat tovább a haza javára, a nemzet érdekében.

Egyesületünk a lefolyt évben nagy lépést tett a megizmosodás, a megerősödés útján. Az egyesületet terhelő összes és nagy adóságokat letörlesztettük és végleg szakítottunk azzal az irányzattal, mely az egyesületet kockázatos és veszélylyeljáró vállalatokba vitte bele. . . Büszkén mondhatjuk immár, hogy megszabadultunk attól a 12 éves nyügtől, mely megbénította összes tevékenységünket és felszabadult szárnyakkal repülünk végig működési területünk hegyein és rónáin, hogy mindenhol értékeset és beceset alkothassunk.

Ehez kérjük az igen tisztelt Közgyűlés bizalmát és támogatását, ehez kérjük a mi jó tagjaink segítségét és kérjük osztályaink buzgó és lelkes közreműködését.

A lefolyt év gyászt is hozott nekünk. Elvesztettük székely akeziónk vezérét, akitől ez akezióhoz eszméket

Ime például szolgál a jelenlegi zsolnai kiállítás, a melyen gyönyörködve szemlélhetjük hazánk háziiparának gyors, szinte rohamos fejlődését.

A munka híján élő embersokaságnak az Alföldön házi ipart kell teremteni, segíteni kell a nyomorgó embereken, hogy a kétségbeesés a végletekre el ne ragadjá őket.

A mezei munkásokat arra az időre, hogy nincsen foglalkozásuk, házi iparra, könnyebb, hasznavehetőbb és értékesíthetőbb ipartermékek készítésére kell oktatni. Mily szívesen, mily szeretettel tanulnának, dolgoznának, hogy kereshessenek, hogy kenyeret ehessenek, hogy családjuk nyomorán segíthessenek. De másrészt magában a népben is megvan a hiba, megvan az a gyengéje, a mi nyomorát öregbíti: a legények nem olyanok már, mint apáik voltak, czifrán ruházkodnak, sokkal többet költenek magukra, mint módjukban áll.

De mindenesetre a legnagyobb hiba, az alapbaj a nagy és kétségbeejtő munkahiányban keresendő és akármi uton-módon — de mindenesetre változtatni kell e dolgon.

Talán a kormány — mihelyt a politikai viszonyok réndes kerékvágásukba visszazökkennek — fokozottabb jóindulattal oda fog törekedni, hogy az izgalmakat, türelmetlenségeket és békétlenkedést lecsillapítsa és fokozatosan segítsen a bajokon, a nagy és szomorú munkás nyomoron.

Templomszentelési ünnepély.

Abrudbánya róm. kath. hitközségének augusztus hó 30-án lélekemelő és örvendetes ünnepe volt.

E magasztos ünneplésben osztozkodtak a város lakói vallás és nemzetiség különbség nélkül.

Az egyházközség derék plebánosa dr. Lukács Antal lankadatlan buzgósága, e magyar hazának elrejtett zugaiban lakó áldozatkész polgársága, a kitartó munka, az összerakott fillérek árán a hitközségnek gótstilben épült régi temploma renováltatott, s az ájtatos közönség lelkiépülésére a közhasználatra bocsátattott.

E templom történetéből annyit ide iktatunk, hogy a 12-ik században eredeti góth stilben épült, de ez ma alig észlelhető, csak az ablakok és ajtók engednek erre következtetni. A torony falazatában római faragott kövek ma is találhatók. A reformatio terjedésével az unitáriusok kezére került, s mintegy 200 évig használták. Később, a mint a róm. kath. hívek száma emelkedett, egy hosszasabb per után Mária Terézia a katolikusoknak visszaadta.

1784-bnn a Hóra és Kloska lázadás e templomot sem kímélte meg. 1848-ban pedig földig romboltatott le, s csak a meredező falak jelezték, hogy ott valami nagobbszabású épület állott.

Évtizedek teltek el, míg a megerősödött magyarság romjaiból kiemelhette a templomot. E munkában nagy érdeme van a Boér-családnak, mert a család maga több mint 4000 frttal járult a költségekhez.

merítettünk, a kinek útmutatásai szerint a székelység érdekében is mindig csak jót és hasznosat cselekedtünk.

Elvesztettük Potsa Józsefet, tiszteleti tagunkat, azt a férfiut. kinek halálát méltán siratja minden székely és minden jó magyar, mert kitartóbban, szívósabban nem dolgozott senki, hogy a székelységet lábra állítsa s anyagi és erkölcsi érdekeit előbbre vigye. Fejezzük ki részvétünket a nagy veszteség felett és öröksük meg emlékéj igaz kegyelettel annak a férfinak, akit épen a tavaly emeltünk tiszteleti tagjainak sorába.

Egyesületünk a lefolyt évben mintegy 200 új taggal szaporodott és ma már az E. K. E. nevét az egész országban úgy említik, mint a magyarságnak egyik legmunkásabb társadalmi alkotását, mely céltudatosan halad előre, melynek tündöklő vezércsillaga ott ragyog a királyi trón közelében, fenséges védője személyében, kihez e közgyűlés megnyitása első percében is hódolatunk és tiszteletünket küldjük.

Mai ünnepélyes közgyűlésünk alkalmából jelenünk meg első ízben fölszentelt Erzsébet-lobogónk alatt. Ez az első alkalom ihlessen meg bennünket, hogy lobogónk alatt dicsőült Nagyasszonyunk, immár védőszentünk eszméit hirdessük, reánk maradt hagyományait szolgáljuk hazafias társadalmi szervezetünkben.

A béke, a szeretet, a testvériség és a kitartó munkásság azok a szent jelszavak, melyek lobogónk lengését irányítják. Kövessük ezen irányt és egyesületünk a magyar nemzeti állam kiépítésének nehéz munkájában nagy és hasznos tényező leend. Ezzel egyesületünk 12-ik közgyűlését ezennel megnyitom.

A javítás akkor csak abból állott, hogy a templomnak meglevő falai fedél alá kerültek, hogy az idő viszontagságai tovább ne mardossák.

Fokozatosan annyira haladtak, hogy a 70-es években már a tatarozás befejeztetett és ünnepélyesen felszenteltetett.

Ez év folyamán a mai kor igényeinek megfelelően gyönyörűen kifestetett; a menyezetet a megszólalásig hű freskóképek díszítik.

Hogy a harmonia meglegyen, egy remek orgonát is szereztek. Tehát a templom és orgonaszentelési ünnepségek örömeiben osztozkodott Abrudbánya város közönsége.

A felszentelési szertartást nagysgs. Imets F. Jákó apátkanonok úr végezte, az ünnepi beszédet föltiszt. Zlamál Ágost főgymn. tanár mondotta. Az egyházi szertartás kezdetét ágyu (taraczk) durranások d. e. 9 órakor jelezték. A diszes templom nem volt elégséges a közönség befogadására. Az egyházi ténykedések befejezése után az egyház-község előjárósága Nikl János bányafőnök egyh. gondnok vezetése mellett tisztelgett Imets apát-kanonoknál s hazafias szavakban köszönte meg a fáradságot és áldozatkészséget, melylyel az ünnepély fényét emelte.

Istentisztelet alatt Resch György karnagy, Voltig Abrudbánya város rendőrkapitánya művészies orgona- és hegedűjátékaikkal, Nikola Mari kisasszony pedig szóló énekével emelték az ájtatos hívők lelki hangulatát.

Az áldomás sem maradt el. Délben mintegy 200 teritékü bankett volt. Pohárköszöntők is szebbnél-szebbek hangzottak el.

Adja az ég, hogy a diszes hajlék, mint a szomorú és bus lelkek menedéke, a menyország előcsarnoka, évszázadokon át hirdesse a mai kor vallásosságát és hazafiasságát.

Egy jelenvolt.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kerületi munkakiállításon résztvetteknek az eredmény kihirdetése végett a gyulafehérvári ipartestület előjárósága folyó 1903. év augusztus hava 30-án az ipartestület helyiségében rendkívüli ülést tartott Baumann Arnold ipartestületi elnök elnöklete alatt. Az elnök az ülést megnyitván, a megjelenteknek a következő beszédet tartotta:

Tisztelt előjáróság és tisztelt uraim!

A mai napon leginkább azért gyűltünk egybe, hogy az idén tartott kolozsvári segéd és tanonczkiállítás eredményét önök előtt kihirdessük és a kolozsvári bíráló bizottság által megállapított díjakat kiosszuk.

Nagy öröm és végtelen büszkeség töltheti el ipartestületünk minden tagját, mert daczára annak, hogy a kiállítás iránt a helybeli érdeklődés igen gyenge volt, kereskedelmi és iparkamaránk területén az összes kiállító városok közül Gyulafehérvár iparosai az oroszlanrészt nyerték el vagyis a kiállítók száz perczentje díjakat nyert és ennek folytán minden egyes kiállítónk kisebb-nagyobb eredmél lett kitüntette. — Hát ez nem megvetendő dolog tisztelt Uraim! Mert az összeállított statisztika szerint Tordáról 71 perczent, Kolozsvárról 65, Bánffy-Hunyadról 62, Szilágy-Somlyóról 60, Désről 38, Beszterczéről 32, Nagyenyedről 32 perczentje a kiállítónak nyert díjakat, míg Szilágy-Cseh és Zsibórol egyetlen kiállító sem lett kitüntette,

Azt hiszem nem kell önök előtt tisztelt Uraim! külön kiemeljem, hogy mekkora erkölcsi — s később talán anyagi, — haszna van egy ilyen kiállításnak; a hirlapok az ország minden részébe elvitték a híret a gyulafehérvári iparosok győzelmének. — Ezen kiállítás eredménye megmutatta azonban azt is, hogy városunk közönsége nem szorult reá, hogy szükségleteit máshonnan szerezze be, hanem ellenkezőleg megérdemeljük és jogosan elvárhatjuk, hogy iparosainkat pártolásban részesítse a közönség.

Azért tisztelt Uraim! tartsunk össze és mindig azon iparkodjunk, hogy jó munkát készítsünk, mert ez az előrehaladáshoz visz, míg ellenben a rossz munka minden bizonynyal a tönkremenéshez. És ha majd ismét egy ilyen kiállításon való részvételre hívnak fel, állítsunk ki mentől többen, mert ez buzdít a jó és izléses munkához. Végtelenül sajnálom, bogy magam is nem állítottam ki, de nagy betegségem miatt ez lehetetlenség volt, de annál tevékenyebb részt vettem a kiállítási bíráló bizottságban.

Adja a Gondviselés, hogy a mostani kiállítás anyagi hasznát is élvezhessék Önök mielőbb! Isten áldja a tisztos ipart! — —

... És most felolvasom a kitüntetett iparosok neveit és átadom nekik az elnyert érmekeket:

Ezek után a megszavazott összeg, valamint az elismerő oklevelek kiosztattak. Az első díjt Oláh Antal czépszegéd (Táth Jánosnál) kapta és pedig 20 koronát elismerő oklevéllel; a második díjt Oláh Gyula kerekesszegéd (Barta Sándornál) kapta és pedig 10 koronát elismerő oklevéllel, a többi 8 kiállító elismerő oklevelet kapott. Azon iparosok, a kiknek alkalmazottai a kiállításon résztvettek, szintén elismerésben részesültek egy-egy írásbeli elismerő oklevélben. A hatóság részéről a gyűlésen Roska József rendőrfőkapitány, iparhatósági biztos vett részt, a ki a kitüntetteket üdvözölte és felhívta a jelenlévőket, hogy jövőre is hasonló alkalommal részt vegyenek és egymást buzdítsák.

UJDONSÁGOK.

Gyulafehérvár, 1903. szeptember 3.

— **Polgármesterünk a délvidéki hadgyakorlatokon.** A délvidéken tartandó hadgyakorlatokhoz a magyar kormány részéről polgári biztosnak Novák Ferencz kir. tanácsos, városunk polgármestere lett kiküldve. E rendkívüli megbízatás folytán polgármesterünk augusztus hó 30-án, a 7-ik hadtest főhadiszállására Temes megyébe utazott.

— **Személyi hírek.** Zeyk Dániel, Alsófehérvármegye főispánja f. hó 29-én délután Kolozsvárra ment, honnan Felső-Zsukra utazik sogora: m.-gyerőmonostori br. Kemény Pál, ezintosi nagybirtokos esküvőjére, ki br. Petrichevich Horváth Kálmán leányát: P. Horváth Eszter bárónőt veszi nőül. — Szász József, Alsófehér vármegye alispánja f. hó 28-án Alvinczre utazott, hol a főszolgabírói hivatalt vizsgálta meg, — Török Bertalan, orsz. képviselő, hosszabb tartozkodásra Nagyenyedre érkezik.

— **Kinevezések.** Vármegyénk főispánja Lóte Lajos végzett joghallgatót a nagyenyedi járás főszolgabírája mellé közigazgatási gyakornokká nevezte ki. — A belügyminiszter Esztégár Gergely csekelaki körjegyzőt a csekelaki anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé nevezte ki.

— **Kirendelés.** Az igazságügyminiszter Schlott Viktor dr. abrudbányai járásbírói aljegyzőt a gyulafehérvári kir. ügyészség kerületébe rendelte ki.

— **Esküvő.** Kovács Mariskát, Kovács Gyula néhai jó emlékü polgármester leányát oltárhoz vezette dr. Fülöp Ferencz m.-igeni járásorvos.

— **A helybeli róm. kath.** hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke folyó hó 6-án vasárnap d. u. 5 órakor a városház tanácstermében gyűlést tart, melyre az egyháztanács és iskolaszék tagjait ez uton is meghívja Gyulafehérvárt, 1903. szept. 1-én. az elnökség.

— **A pécsi püspök halála.** Lapunk zárásakor kapjuk a megrendítő hírt, hogy hetyei Hetey Sámuel pécsi püspök hirtelen és váratlanul elhalt. Egy rendületlen hitű, bőkezű, tudományos és nagyképzettségű főpapot vesztett benne a kath. egyház.

— **Főkapitányunk újabb öröme** az, hogy a múlt év végén érettségizett fia Roska János a budapesti Szent-Imre egyesület internatusában teljes alapítványt nyert, minek kettős az értelme: első az, hogy a fiu egyetemi éveit az atyának megterhelése nélkül urias és jól gondozott ellátásban szentelheti tanulmányainak, a másik az, hogy olyan intézetben nyert elhelyezést, a hová Magyarország kath. ifjai közül a legjobbak juthatnak be.

— **Nem szabadságolják a kiszolgált katonákat.** A hadügyminiszter azon intézkedését hozza a „Katonai Rendeletek Lapja“, mely a háromévet kiszolgált legénység októberi hazabocsátása ellen van. — Az intézkedés érvénye további rendeletig van s azzal indokoltatik, hogy az újonczok meg nem adása miatt, az ország még békés időben sem maradhat katonaság nélkül. Az ellenzék nagyon el van keseredve ez intézkedés miatt s a függetlenségi párt még a jövő hétre országgyűlést kér, hogy a kormányt ezen rendeletért felelősségre vonja.

— **A bukaresti magyar dalárda,** a napokban a nagyenyedi sétatéri fedett tánczhelyiségben hangversenyt tartott. Megelőző este a vendégek és Nagyenyed város vendégszerető polgárai ismerkedési estétyre gyűltek össze a „Petőfi-kávéházban.“ A társaság az éjféle órákig volt együtt s a hazafias érzéssel telt szívek dalban és szavakban egyaránt kifejezték kölcsönös testvéri szeretetüket, magasan lángoló honszerelmüket. A „Nagyenyedi Székely Társaság“ az alábbi szöveggel ellátott falragaszon hívta fel a hangverseny iránt közönségünk figyelmét: „A bukaresti Magyar Dalárda magyarországi körútjában augusztus hó 25-én esvéli 8 órakor a sétatéri fedett tánczhelyiségében hangversenyt rendez, melyre Nagyenyed város hazafias közönségét tisztelettel meghívja. Belépi díj 1 korona. — Polgártársak! Külföldre szakadt magyar véreink hozzánk jöttek, megmutatni, hogy idegen földön is magyarok maradtak, minden érzésükben velünk élnek, velünk gondolkoznak. Ide jöttek, hogy erőt merítsenek az édes magyar nyelvünk, fajunk fentartásához mindenha. Fogadjuk szeretettel, pártoljuk tömeges megjelenéssel e nemes irányu törekvésükben. Nagyenyedi Székely Társaság.

— **Tővisi vásár.** Folyó hó 25—27. napjain átlatvásár volt Tővisen, annak daczára, hogy az Ausztriába való kiviteli tilalom miatt osztrák marhakereskedők nem voltak, nagyon élénk volt. A kereslet olyan nagy volt, hogy a felhajtás kevésnek bizonyult. Eladtak 2910 drb. ökröt s vegyes marhát körülbelül százezer forint értékben.

— **A drombári hid.** Arról értesülünk, hogy a mit a város polgársága már olyan rég vár és óhajt, kezd megvalósulni. A drombári Maros-hídról van szó, melynek elkészítése árban a püspöki uradalom és az utász katonák vezetősége már megegyezett. Az alapozási munkálatokat, még a folyó évben annyira elkészítik, hogy a jövő tavaszon a hid összeállításához foghatnak s ha az uradalom a fát képes lesz akadálytalanul szállítani, már 1904 októberre kész lesz a hid és átadhatják a forgalomnak.

— **Öngyilkosság.** Bodola Mihály magyarforrói lakos f. hó 25-én Marosujvárt az uradalmi vendéglőben halántékon lőtte magát s azonnal meghalt. Az öngyilkosság okát zilált anyagi viszonyaiban keresik.

— **A városi hatóság figyelmébe.** Általánosan ismert az a nagy veszedelem, melyet gyümölcstermelésre a hernyók árasztanak. Hogy olyan sok a hernyó, annak két oka van. Egyik ok az, hogy flóberező urfiak akadálytalanul pusztítják énekes madarainkat. Másik pedig, hogy a közönség még sem pusztítja a hernyókat. Egyes emberek hallgatnak a törvényre, vagy még inkább a jőzan ész szavára; de hiába. Egyes ember még magát sem védheti meg biztosan. Tehát a veszedelem is, panasza is általános; de egy dolog: még pedig a legszükségesebb, nem általános. Tudniillik a védekezés. Felhívjuk a városi hatóságot, hogy ne csak dobbal sürgesse a hernyóztatást, hanem ellenőrzéssel és szigorú büntetéssel is.

— **Az „Alsófehérmegyei Gazdaságibank Részvénytársaság”,** a Nagyenyeden alapítandó új pénzintézet alapítói kibocsátották az aláírási ívet és tervezetet részvényjegyzések végett. Az új pénzintézet 200.000 korona alaptőkével fog megindulni. Egy részvény ára 100 korona, melyből a jegyzés alkalmával 20% fizetendő le ívtartók kezéhez és elismervényre. Az alapítók tekintettel arra, hogy az új pénzintézetben való részvételre az egész vármegye közönségének alkalmat akarnak nyújtani, minden nagyobb községben gondoskodtak ívtartókról, akiknél részvényt lehet jegyezni.

— **Acetylen robbanás.** Nagyenyeden az iparos önképzőkör helyiségében acetylen gázrobbanás történt. A vadászfegyver lövéséhez hasonló robbanás egy kis asztalt hasított szét. Egyéb baj nem történt.

— **Sorsjáték az idegenforgalom emelésére.** Az idegenforgalmi vállalat, mely rövid fennállása óta már is számtalan bizonyosságát adta közhasznú szakavatott működésének, legújabbban a kormány engedelmével és ellnőrzése mellett utazási sorsjátékot rendez. A sorsjáték 100000 drb. két koronás sorsjegyből áll és annak tiszta jövedelme kulturális célokra fordíttatik, névszerint oly intézmények javára, a melyek hazánk egyes vidékeinek fellendítésén munkálkodnak és idegenforgalmunk fejlesztését elősegítik. Az egyes nyeremények tárgyát vasúti körutazási jegyek, bel- és külföldi szálloda szelvények, magyarországi fürdőhelyeken nyaralásra jogosító lakás igazolványok, fürdő-idény-jegyek stb. képezik. Nem kértelkedünk, hogy közönségünk eme életre való eszmét felkarolja s az utazási sorsjegyeknek óriási kelendőségük lesz. Az idegenforgalmi vállalat gondoskodott arról, hogy sorsjegyei ugyszólván mindenütt kaphatók legyenek.

— **Vadász hírek.** F. hó 20-án Vizaknán nagy hatóvadászatot tartottak, melyen egy farkas esett el. — A megyei közigazgatási bizottság Csongván hivatalos hajtóvadászatot rendelt el az elszaporodott vaddisznók pusztítására. A vadászat napját a m.-ujvári főszolgabíró állapítja meg. — Anyulvadászat eredménye nem elégti ki nimródjainkat. A nyul kevés, az is sovány és metyes.

— **A gyulafehérvári végzett ifjuság** 1903. szeptember 1-én rendezett táncmulatságán felülfizettek. Wagner Sándor, Löw Károly, Krizevszky Rezső, Schäser Ferencz 2—2 koronát. Berreck Károly, Szász Károly Lőrincz (Balázsfalva.) Springer Adolf, Kolumbán Antal, Dr. Csubri Bonifác, Löw Emil, Macskási József, Péter János dr., özv. Izsákné, Papp György 1—1 koronát, összesen 18 koronát.

— **Beiratkozások az ipariskolába.** A helybeli városi alsófoku ipar- és kereskedelmi tanoncz-iskolába a beiratkozások szeptember 4—8 napjaiban történnek. Felhívjuk a mesterek figyelmét erre a dologra és kérjük, hogy tanonczukat e napokban okvetlenül irassák be az iskolába, mert különben az igazgatóság nines és nem lehet azon helyzetben, hogy a gazdák érdekeit is figyelemmel kísérhesse és megvédhesse.

— **Zarándoklás Rákóczi sirjához Konstantinápolyba!** II. Rákóczi Ferenc és szabadságharcza emlékeztetének ünneplésétől zeng az ország, Kárpátoktól Adriáig. Dicsőítjük a magyar szabadság legeszményibb vezérő fejedelmének a világtörténelemben páratlan ne-

mes jellemét; kiállítás rendeztünk a daliás kurucz korszak ereklyéiből; szobrot emelünk nemzeti eszményképünknek; törvényezikbe óhajtjuk megörökíteni hazánk és nemzetünk megmentése körül szerzett elévülhetetlen érdemeit. De érezzük, hogy mindezzel nem rövűtük le a hála és kegyelet adóját Rákóczi emléke iránt. A nemzeti ünneplés teljességéből hiányzik valami: a legmagasztosabb kegyelet-nyilvánítás, — és sóhajtásunk elszáll messze keletre, hol a dicső szabadsághős és vortanú-társai idegen földben porladoznak. „Megújulnak a nemes magyar nemzet régi sebei” és felüljűl a nemzet régi hő kívánsága, hogy a szentelt hamvak haza hozasának és nemzeti pantheonban őriztessenek. Da míg ez beteljesedik: Rákóczi konstantinápolyi sirja legyen a magyar nemzet búcsújáró helye. A szabadságharcz emlékünnepe mindenfelől kegyeletes vágyakozást kelt a honfi szivekben elzarándokolni a szentelt hamvakhoz, hogy ott ihletet és új erőt merítsünk nemzeti eszméinkért folytatott küzdelmeinkre, s hogy sirja fölött imát rebegjűnk a legdicsőbb szabadsághős nemes lelke dicső eszméinek terjedéseért. Ezen országSZerte érzett óhaj megvalósítása végett f. é. október elején nemzeti zarándoklatot rendezűnk Konstantinápolyba, hol a lazaristák galatai templomában, a magasztos lelkű Zrinyi Ilona, II. Rákóczi Ferencz és fia József, valamint gróf Bercesényi Miklósné, gróf Csáky Krisztina stb. aluszszák örök álmukat. Fel akarjuk keresni a közeli Kis-Ázsiában Thököly Imrének a „kurucz király”-nak és Guyon Richárdnak az 1848—49-iki szabadságharcz hős tábornokának sirját s elzarándokolni kívánunk Rodostóba, Rákóczi és bujdosó társa utolsó kalváriájához, a nagy Bercesényi és a hű Eszterházy Antal, Sivrik Miklós stb. sirjaihoz. Megnézzük Konstantinápolynak a keleti tündérmesekre emlékeztető csodás műemlékeit s köszönetet mondunk a török szultánnak és Törökországnak nemzeti hőseink iránt tanúsított nagylelkűségükért. A kik ebben a Rákóczi dicső szellemének szentelendő nemzeti zarándoklatban részt óhajtanak venni: jelentkezzenek az előkészítő bizottság irodájában (Budapest, Kishid-u. 4), a honnan részletes tervrajzot kaphatnak. A Rákoczi-zarándoklat előkészítő-bizottsága: Dr. Thaly Kálmán, tb. elnök. Dessewffi Arisztid, a képviselőház titkára. Dr. Szádeczky Lajos, egyetemi tanár. Vámbéry Ármin, elnök. br. Nyáry Jenő, a főrendiház háznapya Wosinsky Mór apátplebános.

— **Kubelik János esküvője.** E hó 25-én tartotta Kubelik János hegedű-művész esküvőjét Széll Farkas táblai tanácselnök, leányával Csáky-Széll Marianna grófnővel. Az esketési szertartást Wolafka Nándor c. püspök végezte. Az esküvő után az ifjú pár Budapesten át Prágába utazott Kubelik anyjának látogatására. Onnan mászutra Márienbádba mennek és ott fogják tölteni a mézesheteket.

— **Pályázati hirdetémények.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához ujabban a következők érkeztek. M. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségétől: hivatalnok és hivatalnok-gyakornoki egyenruha szállítására. IX/24. M. kir. államvasutak igazgatóságától: 1. kőolaj szállítás biztosítására IX/25. 2. nyomtatvány szükséglet szállítására IX/18. 3. román és portland cement szállítására IX/22. 4. ócska fémanyagok eladására IX/23. Ezen hirdetémények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

— **Pályázati hirdetmény** a cs. és kir. közös hadsereg 1904. évi bórnemű szükségleteinek szállítására. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi Minister Ur 50003—903. sz. leirata értelmében tudatja az érdekelt iparosokkal, hogy a cs. és kir. közös hadsereg lábbeli és egyéb bőripari cikk szükségletéből 31725 pár bakancs, 1754 pár csizma, 780 pár huszáresizma és többféle szíjgyártócikk a magyar kisiparosok útján fog beszereztetni. A szállítandó cikkek ára és méret-nagysága a kamara irodájában tudakolható meg. Pályázhatnak magánosok és alkalmi szövetkezetek. A szövetkezet részéről melléklendő a szövetkezet tagjainak névjegyzéke és a hatóság igazolása, hogy valamennyi pályázó kisiparos iparigazolvánnyal bír. A cikkek átvételére a közös hadügyminister ur ép úgy mint a folyó évben tette 1904-ben is Aradon, Kassán és Brassóban átvételi állomásokat fog létesíteni. A beszállítás 1904. évi május 1. és július 31. közötti időszakra fog esni. Az 1 koronás bélyeggel felszerelt ajánlatok legkésőbb folyó évi október 31-ig a kamarához nyújtandók be, a később érkező ajánlatok feltétlenül visszaútasíttatnak. A szállítás odaitétele a m. kir. kereskedelmi Minister hatáskörébe tartozik. Részletesebb felvilágosítást szerezhetni a kamara irodájában, a hol a szállítási feltételek is meg tudhatók. Kolozsvár 1903 augusztus 28. Veisz József al-elnök, Gámán Zsigmond titkár.

Megtekintésre érdemesebb dolgok.

Gyulafehérvárt az idegenek szép egymásutánban a következőket tekinthetik meg.

I. A várban.

1. **A Károlykapu.** Diadalkapu a törökökön nyert győzelem emlékére III. Károly magyar király lovasszobrával. Látható minden időben. E mellett fekszik a várba menet balra:

2. **A katonai élelmezési laktanya,** mint a most Balázsfalván székelő gör. kath. érseknek régi lakóhelye. Látható kívülről és az udvarból minden időben. Előre haladva e mellett fekszik:

3. **A törvényszéki épület,** mint az 1870-es években Kör-mőczre vitt pénzverdének épülete, s még régebben apácza zárda. A fogház udvarán levő kerek épület most munkaterem, volt a zárda kápolnája. A kapus minden időben megmutatja. — Ezen épület háta mögött levő érdekes

4. **bomba-rakás** kinn a szabadban bármikor megtekinthető. A törvényszéki épület mellett előre haladva találjuk

5. **A tűzérilaktanyát,** melyben érdekes fegyvergyűjtemény van, csak hogy ennek láthatására a nagyszabéni hadtestparancsnokságtól kell engedélyt szerezni. Ez az épület a fejedelmi lakhellyel összefüggött és az udvartartáshoz tartozott, az ezt megelőző korszakban káptalani lakásul szolgált. Látható kívülről és az udvarból minden időben. Előre haladva találjuk

6. **A püspöki lakot,** mely annak idejében fejedelmi lak volt. Látható kívülről minden időben, belső megtekintetért a püspöki irodához kell fordulni. Innen

7. **A székesegyházba** lehet menni, melynek igen tekintélyes gyűjteménye van. A székesegyház, melyben a Hunyadiak és Szapolyaiak szarkófágjai is szemlélhetők, nyitva van minden nap reggel 6—10 óráig s minden vasár- és ünnepnap d. u. 3—4 óráig. Az egyházi gyűjteményeknek megtekinthetőségért és a templom belsejének más időben való megnézéséért Péter Mózes sekrestyészhez kell fordulni (lakik a Fogarassy Mihály utcában, a házat üzleti czímere mutatja). Mint székesegyház építészeti érdekességet említjük meg, hogy a templomnak a várparancsnokság felől eső mellékhajóján az oltár háta mögött fekvő falon, kívülről a felső díszítés közepén van összeállítva 3 állatfej, melyek mindenikének külön-külön szemlélve meg van a maga két füle, s összesen még sincs több három fülnél. Tovább a püspöki lak előtt előrehaladva találjuk:

8. **Az ujkaput,** melyet faragványai tesznek érdekessé; ezen akapún kimenve szemben találjuk magunkat a Rózsamáli bort termő püspöki szőlővel. Visszatérve a templom északi kapujához három épület lesz látható:

9. A sétatéren a **tiszti kaszinó,** a **tiszti pavillon** és a **generális lakása.** A két előbbi mint újabb épület szemlélhető meg, az utóbbi arról nevezetes, hogy a fejedelmi korban a Mikó-esalád háza volt, melynek czimerét a házon most is lehet látni. Az utóbbi ház háta mögött s a Fogarassy Mihály-utcán végig menve

10. **A Batthyány-könyvtár és csillagvizsgáló intézet** épületéhez jutunk el, melylyel kapcsolatos a **papnevelő intézet** is. Ezeket látni lehet minden időben, de a bejuthatás miatt a két elsőt illetőleg Kóródy Péter dr. könyvtárigazgatónál (lakik az épületben) kell jelentkezni és pedig lehetőleg jóval a megtekintés előtt. Előre haladva közvetlen a papnevelő intézet mellett találjuk

11. **A katonai zenekar laktanyát,** mely a fejedelmek korában iroda helyiségül szolgált és rajta a Bethleneczimer most is látható. Innen a szemközti fekvő utcán végig menve a bal sarkon

12. **A finóvelő intézetre** s mellette a **gymnasium** díszes épületére bukkanunk, mely utóbbinak szép gyűjteményei vannak. Láthatásukért minden időben az igazgatóságokhoz kell fordulni. A gymnasium mellett fekvő utcában van

13. **Az ágyuraktár,** melynek udvarán a rácszott kerítésen át sokszor különféle ágyuk szemlélhetők, a raktár belső része azonban csak a nagyszabéni hadtestparancsnokság engedélyével látható. Az utcán visszamenve balkezlől a sarkon

14. **A gyalogsági nagy laktanyát** találjuk, melynek a gymnasium felől eső része a fejedelmi korszakban a most Nagyenyeden székelő Bethlen-Kollegiumnak volt épülete. Kívülről és az udvarról minden időben látható. Ezen épület előtt a vár bástyája felé menve

15. **A „Szépkilátónak”** nevezett várbástyára jutunk el, a honnan az egész városon s a városnak a Marosfelől eső vidéken tekinthetünk végig. Ezt azonban csak a várőrség közbejöttével tehetjük meg.

II. A városon.

1. **Az irtalmas növények zárdája,** iskolája és kápolnája a piacon van s az igazgatóság engedélyével megtekinthető.

2. **A sétatért és benne a Vigadó épületét** a vendéglős mutatja meg, de megtekintése érdekesebb este.

3. **A régészeti társulat ásatási helye** a vártér alsó felén fekszik. Láthatásáért Cserni Béla dr. főgymn. tanárhoz (lakik a várban a Fogarassy Mihály utcában) kell fordulni.

4. **Az alsófehérmegyei régészeti történelmi és természettudományi társulat muzeuma** a vasut felé vezető országuton fekszik. Nyitva van minden szombaton d. u. 3 órától 5-ig, más időben az idegenek jó előre forduljanak a muzeum őréhez Cserni Béla dr. főgymn. tanárhoz (lakik min fönnebb.)

5. **A városi árvaház** az előbbivel egy telken fekszik s áltatásáért az intézetben lakó Pák Mariska óvónőhöz kell fordulni.

6. A Glück-féle „Johanna“-gőzmalom és a villamvilágítási telep a városon kívül a vasúti indóház mellett fekszik s megtekinthetőségért a gyárakban lakó igazgatókhoz kell fordulni. Esti megtekintések érdekesebb.

7. A népiskolák közül mint legmodernebb az állami népiskola tekinthető meg, mely a piac közelében a Vakkok utcájában fekszik. Az igazgatóság szívesen megmutatja.

8. Gazda embereket még érdekelheti a Jonás-féle és Glück-féle szeszfőző gyár is, melyeket a felügyelők szívesen bemutatnak.

I R O D A L O M.

* **Királygyilkosság.** Az elnyomott népek nemcsak most, századok előtt is mindig éltek a nép utolsó érvével, a királyok letevésével és ha ez nem sikerült meggyilkolásával. Napoleon idején I. Pál letétele és meggyilkolása zavarta fel a világot. A nép és a katonaság kedvelte, de despotikus magaviselete ellene lázítjaaa előkelőket. Mindig rettegett, feltette életét és hatalmát és azért mindenkihez bizalmatlan volt. Ettől nem volt megkimélve sem neje, sem fia, a ki méltán tarthatott attól, hogy atyja kitagadja vagy megöleti. Ilyen helyzetben egy benső összeesküvés jött létre a csár ellen. A főurak nem akartak örökös rettegésben élni, de az orosz arisztokratia loyaltása még oly nagy volt, hogy csak oly mozgalom számíthatóti sikerre, melynek részese a csári család egy tagja. Beavatták tehát Sándor trónörökösét és a csárné is tudott az összeesküvésről. 1801. márcz. 23-án bevonultak a Mihály-palotába, nagy lármával betörték a csár hálósobájába, a ki elrejtőzött előlük. Elmenekülni nem tudott, mert gyanuból elrekesztette a csárnőhöz vezető ajtót. Megtalálják és felszólítják, hogy írja alá a lemondását. Pál ellenáll, tusakodni kezdenek és a csárt megfojtják. Rögtön tudatják a trónörökössel, a ki könnyekre fakadt, de azért elfogadja a csárrá proklamáltatását. Ez kellemetlenül hatott a csárnéra, a ki maga akart a trónra lépni, de azért nem ellenkezett. Azóta mondták Oroszországra, hogy abszolút-uralom alatt áll, melyet a tör mérsékel. I. Pál csár meggyilkoltatásáról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 192. füzeté. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetem tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 kor., füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllőut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján havi részletfizetésre is.

Nyilttér.

Okleveles zongora tanárnő HAYN ZSÓFIA

Novák Ferencz-tér Misselbacher-féle ház első emeletén folyó év szeptember 1-étől kezdve **oktatást ad a zongorában.**

Jelentkezhetni naponta 10—12 óra-kor délelőtt és 3—5 órakor délután.

Sz. 527—1903 b. v.

Arverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. év. LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1903. V. 500 számú kiküldött végzése által szászsebesi dr. Krasser Gusztáv ügyvéd által képviselt a szászsebesi előleg és tak-pénztári egy-let végrehajtató javára kutfalvi Angyel Vasilie lui Nesi és társai ellen 190 korona tőke, ennek 1902. július hó 2-ik napjától számítható 8 százaléig kamatai és egyéb törvényes járulékaik követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírőilag 1903. VIII./5 lefoglalt és 1170 koronára becsült még pedig Angyel Vasilie lui Nesi és neje nélel foglalt 2 fehér 6—6 évben járó ökör, 1 ökörseker és 6 szekér széna, — valamint Mutu Juon-nál lefoglalt 2 fehér 3—3 évbe járó ökörtulokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a V. 500/2—1903 sz. kiküldést rendelő végzés folytán helyszínén vagyis Kutfalva községben Angyel Vasilie lui Nesi és neje Kojtor Anna, és Mutu Juon alperesek lakásuk előtt leendő eszközlésére **1903-ik év szeptember hó 15-ik** napjának d. előtt 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX.

t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni, mivel különben joguk nem fog tekintetbe vétetni.

A törvényes határidő ezen hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Gyulafehérvárt, 1903. augusztus hó 25-én.
Csia Lázár kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 4664—1903 tlkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy Cucuján Péterné szül. Zemora Joana lománi lakos végrehajtónak Cucuján Erzsébet alvinczi lakos végrehajtást szenvedő ellen 200 Korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az alvinczi 209 sz. tljkvben A + 15—19, az alvinczi 642 sz. tljkvben A + 7. 8., az alvinczi 648 sz. tljkvben A + 9. 10., a borsómezői 13 sz. tljkvben A + 3—6., a borsómezői 347 sz. tljkvben A + 1 rendszám alatti ingatlanokra összesen 2520 korona becsárban az árverést elrendelte és hogy a fenn megjelölt ingatlanok **1903. évi október hó 14-én és 15-én** d. e. 9 órakor Alvincz és Borsómező község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is elfog adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. LX. t. cz. 102 §. értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkvi hatósága.

Gyulafehérvárt, 1903. évi augusztus hó 3-án.

A kivonat hitelességét igazolja:

Bohuczky János kir. tlkvi kiadó.

Sz. 420—1903 kir. bir. végr.

Arverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. év LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1902 V. 1828 számú végzése által szegedi Budai Emil végrehajtató javára gyulafehérvári Rottmann Herman ellen 310 K. tőke, ennek 1902 év szeptember hó 4-ik napjától számítható 5% kamatai és egyéb törvényes járulékaik követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírőilag lefoglalt és 814 Koronára becsült különféle értékes házi butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a V. 1828—1902 sz. kiküldést rendelő végzés folytán helyszínén vagyis Gyulafehérvárt alperes lakásán leendő eszközlésére **1903-ik év szeptember hó 15-ik napjának** d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni, mivel különben joguk nem fog tekintetbe vétetni.

A törvényes határidő ezen hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Az elárverezendő ingóságok vételára 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Gyulafehérvárt, 1903-ik év augusztus hó 19-én.
Hajós István kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 4028—1903. tlkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék, mint telekkvi hatóság közhirrre teszi, hogy Özv. Csobotea Józsefné sárdi lakos végrehajtónak Turlea György és neje szül. Botea Iliana sárdi lakosok végrehajtást szenvedő ellen 59 korona tőke követelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a sárdi 193 sz. tljkvben A + 16 rend 1762 hrsz. a. foglalt ingatlannal Botea Iliana f. Turlea nevén álló $\frac{3}{8}$ -ad és Turlea György nevén álló $\frac{1}{8}$ -ad, A + 17. r. 2044. hrsz. a. foglalt ingatlanra Botea Iliana f. Turlea nevén álló $\frac{3}{8}$ -ad és Turlea György nevén álló $\frac{1}{8}$ -ad, — A + 18 rsz. a. foglalt a 766 sz. tlkv. A. lapjain bevezetett közös legelőből járó ^{1211/195601}-ed résznek Botea Iliana f. Turlea és Turlea György nevén álló $\frac{4}{8}$ -ad, — A sárdi 647 sz. tljkvben A + 2 rend 1194. 1195 hrsz. a. foglalt ingatlanak Turlea György nevén álló $\frac{2}{8}$ -ad, — a sárdi 839 sz. tljkvben A + 1 rendsz. a. foglalt, a 767 sz. tlkv. A. lapján bevezetett közös erdőből járó ^{4848/640000}-ed része az 1881. LX. t. cz. 156 §-a értelmében egészben, — a sárdi 970 sz. tljkvben foglalt $\frac{2}{8}$ -ad részben Luka Anna Szapta Iliáné $\frac{2}{8}$ -ad részben, Botea Iliana f. Turlea, $\frac{2}{8}$ -ad részben Botea Rávéka f. Borbanecn $\frac{2}{8}$ -ad részben Turlea György lui Lázár és neje Bota Iliana nevén álló 90 hrsz. ingatlanra a hivatkozott törvényszakas az alapján egészben,

az A + 2 rend 91 tör hrsz. ingatlanra egészben összesen 847 korona. 50 fillér becsárban az árverést elrendelte, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok **1903. évi november hó 4-én** d. e. 9 órakor Sárd község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. LX. t. cz. 170. §. értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkvi hatósága.

Gyulafehérvárt. 1903. évi augusztus hó 24-én.

A kivonat hitelességét igazolja

Bohuczky János kir. tkvi kiadó.

KERESTETIK egy ügyes és komoly varróleány,

a ki varrni, himezni és színeket összeállítani (sehatirozni) tud — **Békési Mihály** kárpitos és díszítő műhelyébe, Gyulafehérvárt.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK ÜZLETVEZETŐSÉGE ARADON.

24260 szám.

I.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak M. radna kiv. gyulafehérvár-piski-petrozsény-lupényi-piski-i-vajdahunyadi és gyulafehérvár-kénedi összesen 348 kilométer hosszú nemkülönben a piski-i forgalmi főnökség hivatalos helyiségeiben használatban levő **összes szolgálati óráknak 1904 évi január hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása** iránt ezennel pályázatot hirdetünk, minélfogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparendélylyel bíró órasokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályórak jókarban tartására 24260/1903 szhoz“ feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve f. **évi szeptemb. hó 30-án déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános igazgatási (I.) osztályánál nyujtsák be.**

Bánompénz fejében 100 kor. azaz száz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. évi szeptember hó 24-én déli 12 órájáig alólirott üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon letendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alólirott üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek; feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A pályáozási székhely Piskitelep, vagyis az illető órás, ki e teendőkkal megbizatik, köteles Piskitelepen lakni illetve ott üzletet tartani.

Az ajánlatok feletti határozathozatal az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett bánatpénz ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlattevők ajánlatukkal az azok fölött hozandó végleges határozat hozataláig kötelezettségben maradnak s azokat nem vonhatják vissza, visszavonása a bánatpénz elvesztését vonja maga után.

Utánnymás nem díjaztatik.

ELŐLEGES ÉRTESÍTÉS SZŐLŐ ELADÁSRÓL.

Alulírott a „Gyöngyös-Visonta” vidéken levő hegyi ojtvány szőlőimben termelt kiváló jó minőségű **csemege-szőlőmet**, rövidesen szállítani megkezdem.

A szállítást vagy a magam kosaraiban nettó für brutó eszközölöm, és a kosarakat 8 nap alatt jó karban, súly és értékben Gyöngyösön visszaveszem; vagy a megrendelő kosaraiban nettó eszközölöm.

Hasonlóképpen szállítok saját termésű sárga és görög **fajdinyéket**. Nagyobb rendelésnél csomagolás nélkül vagonba, kisebbnél ládák, kosarak vagy hordókba csomagolom. Nagyobb rendelésnél a vagonbaállítás nagyon jutányos.

Szintén szállítok befőzésre alkalmas faj paradicsomot. Később őszi barackot, szilvát, diót, mandulát birsalmát stb.

A szőlő rendes szállítása az éréshez képest szeptember elején; dinnye, paradicsom e hó közepén vesszi kezdetét. Az egyéb gyümölcsök érés idejében.

Korai érésű szőlők már e hó vége felé is szállíthatók, de ez csak az alább feltüntetett áraknál 15%-tólival magasabb árért.

Az árak a következők:

Csemege-szőlők. pr. kor.

Chasseles fehér és piros — szeptember hóban érik — 48 fillér.

Kitűnő csemegefajok szept. hóban érik 46 fillér.
Muskolatok — szeptember hó végén — 50 fillér.
Téli fajok — október hó elején — 54 fillér.
Mézes fehér — szeptem. hó végén — 32 fillér.
Othelló — 28 fillér.
Kadarka és különböző fajok — 28 fillér.

Dinnyék.

Czukor turkesztánok 10 fillér.
Piros és sárga görögdinnyék 8 fillér.
Paradicsom 8—10 fillér.
— Egyéb gyümölcsök jutányosan a folyó árban —

Jelen előleges értesítésemnek célja az, hogy aki a nevezett gyümölcsök bármelyikével nagyban akar foglalkozni s velem üzletet kötni, szíveskedjék soraival felkeresni.

Az ilyen előlegesen kötendő üzlet a vevőnek előnyére szolgál.

A szállításnál a legtöbb kellemetlenség abból ered, hogy a rendelők neveiket, postát és vasuti állomást olvashatóan nem írják ki. Azért ezek tisztán olvashatóan leendő kiírását kérem.

A mely megrendelés nem eszközölhető, arról értesítést adok.

Gyöngyös Hevesm. 1903 augusztus hó.

Tisztelettel

Csomor Kálmán,
szőlő nagybirtokos.

UNGVÁRY LÁSZLÓ

300 holdas gyümölcsfa-iskolája, szőlő- és borgazdasága

CZEGLÉDEN.

SZŐLŐT

szállítok rendkívül édeset és zamatosat első rendű minőségben

POSTÁN

Borszőlőből augusztus 20—25-étől kezdődőleg eleinte Oportó és Ezerjó, később pedig Mézesfehér, Kadarka Kövidinka stb. fajokból a teljes érték előleges beküldése mellett az ország bármely postaállomására bérmentve 5 kilós ládában **1 frt 15 kr.-ért.**

Csemege-szőlőből (piros és fehér saszlából) szeptember 1—10-én kezdve bérmentve 5 kilonként **1 frt 30 kr.**

Muskotályból (passatutti faj, a csemege-szőlők királya!) szintén szeptember 1—10-én kezdve, bérmentve 5 kilonként **1 frt 50 kr.-ért.**

Ily módon a vevő 5 kilós csomaghoz 17 fillérrel olcsóbban jut, mint ha azt utánvétellel küldeném. Épen ezért postai utánvét mellett egyáltalában nem küldök szőlőt. — Egy szállító-levelemmel 3 láda szőlőt is lehet küldeni, mely esetben 24 fillért takarít meg a rendelő, vagyis ennyivel kevesebbet küldjön be 3 láda szőlőért.

VASUTON

Borszőlőből 5 és 10 kilós láda és 5—10—15 kilós kasokban kilonként **15 krajczárért.**

Csemege-szőlőből (piros és fehér saszlából) fenti nagyságú láda és kasokban **18 krajczárért.**

Muskotályból (passatutti faj, a csemege-szőlők királya!) a fenti nagyságú kasok és ládákban **22 krajczárért.**

Az 5 és 10 kilós ládákban, valamint az 5 kilós kosarakban is az elegysúly tiszta súlynak számítatik, míg a 10 és 15 kilós kétfülü kasokban a tiszta szőlősúly lesz számítva és külön lesz a kas ára a rendelő terhére 25—30 krajczárba elszámolva. Mindezen kosarak az elküldés után a rendelő tulajdonát képezik, azonban mint sajátjukat több ízben megtöltés végett hibátlan állapotban és bérmentve újra meg újra beküldhetik.

A vasuton mindig szebben, tüdőben és mint gyorsáru csak oly hamar érkezik meg a szőlő, mint a postán és itt a szállítás olcsóbb is 1—2 krajczárral kilonként. Épen azért tessenek többen összeállani és együtt 50—100 kilót is rendelni. — Ha t. megbízom egyszerre 300—600—1000 kilót rendel és rendelését hetenként többször megismétli, megfelelő engedményben részesül.

A vasuton való küldés esetére az érték fele része előre küldendő be. **Előleg nélkül rendelést egyáltalában nem fogadatosítok.** Vasuti szállítványoknál a fenti árakban a lekiismeretes csomagolás, a vasúthoz vitel, a szállítólevél és a kövezetvám költsége is befoglalatik.

Fentiekben kívül mindenféle gyümölcsfából **nemes ojtvány, gyümölcsfa-va donez**, sima és gyökerez **vessző**, továbbá **gleditsia** és **akácfa** is kapható. Nemkülömben saját termésű, kitűnő minőségű **új és ó bork** hordókban és palackokban. Tessék mindezekről árjegyzéket kérni.

Teljesen ingyen

Alapított

1840-ben.

dobja ki a pénzét, ha értéktelen utánzatok által hagyja magát elámitani. Az én valódi amerikai Nickel

ANKER-ROSKOPF-ÓRÁM

(Antimagnetique) szabadalmazott Email-

számlappal, itt látható minta szerint 36 órai járassal egyedül. Kiváló ellenálló

képessége, valamint pontos járása általa

legkedveltebb és a létező legjobb strapa

óra. Különösen ajánlható tiszteteknek, vasuti hivatalnokok,

csendőrség, pénzügyőrség,

kalauzok, gépészek és mindazok részére, kik egy erős, megbízható és tartós órát akarnak. Ára egy szép nickel lánczsal és tokkal együtt csak

6 korona 3 évi jótállással. 3 darab vételnél csak 5 korona.

Nem megfelelő esetében kicserélem vagy a pénzt visszadom. Szétküldés az 1. amerikai órágyárak vezérkép-viselete által

BÖHNEL MIKSA, órás

BÉCS, IV., MARGARETENSTRASSE 48—73.

a cs. és kir. állami hivatalnokok szállítója.

ÓVÁS: Kereskedők Roskopf-órákat pléh-tokkal és imitált papír Email-számlappal ajánlanak. Ily óra nálam 1 frt. 75 kr. és megjegyzem, hogy én nem vagyok kereskedő, hanem órás. Az én óráim finom szabadalmazott Email-számlappal vannak ellátva, pontosan szabályozottak és mindent, a mi nincs fenti czéjegyzéssel ellátva, utasít-

sunk határozottan vissza.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára

Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

J. B. Misselbacher sen. cézgnél

Gyulafehérváron.

SAJTOLO VAGY BORALMA

50 Waggont vesz és kéri a tisztességes szállítókat ajánlatok beküldésére a legjutányosabb árak megjelölésével koronában, vagy német márkában.

Czim: **Christian Bernhardt**

Obsthandlung (Gyümölcskereskedő)

Freudenstadt, Würtemberg.

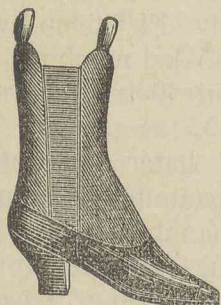
ELADÓ

140.000 koronáért

Alvinczhez tartozó 235 kat. hold területű szántó és rét és hozzátartozó letarolterdő-rész, jövedelmez évről évre bérbeadva tisztán 6500 koronát.

KASSEL ZSIGMOND birtokainak
központi irodája Budapest, Dorottya u. 6.

Weisz Dezső és Társa utóda

ajánlja — az őszi idény közeledtével — **dus választéku férfi-, női- és gyermekcipő raktárát.**

Különösen felhívja a t. szülők figyelmét a kiváló tartós és jutányos

áru **iskolás fiú és leány cipőire.**

Kiváló tisztelettel

Weisz Dezső és Társa utóda.

Könyvtáskák, taneszközök, rajztáblák, finom rajztollak, festékek, tolltartó dobozok, irkatar-tók stb. stb. a legjutányosabb árban kaphatók

PAPP GYÖRGY
papirkereskedésében
Gyulafehérvárt.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK ÜZLETVEZETŐSÉGE
ARADON.

24052. szám.

I.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő buffet bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik. **A bérlet 1904. évi január hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át vagyis 1904. évi december hó 31-ig.**

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetők vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat Gyulafehérvári buffet“ bérletére a 24052/1903. számhoz felirattal ellátott borítékban zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparengedély stb.) együtt **1903. évi szeptember hó 29-én déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség általános (I) osztálya főnökénél nyújtandók be.**

Bánatpénz fejében 100 kor. azaz száz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi szeptember hó 29-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári letétkönyvek bánatpénz képen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb árfolyam szerint jegyzett értékben, de soh' sem névértékben felül fognak számíttatni. A készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letételről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Aradon, 1903. augusztus hó . . . n.

Jegyzet: Utánnymás nem díjaztatik.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

Nem közönséges olaj vagy szeszack, hanem oly készülék, mely különösen

szobapadlók mázolására

alkalmas, mivel az egyes fajták összes előnyeit foglalja magában a nélkül, hogy hátrányaival bírna, ugyanis nem ragadós, nincs rossz szaga, s nem törékeny.

Uj! Nagyszerű festék! Uj!

Padlók, butorok, falak stb. részére

a törvényesen védett

Eolin-Lack.

Többféle színben. Fényes és tartós.

A szobák megfestésük után azonnal használhatók.

Kapható GYULAFEHÉRVÁRT

Dáhinten Viktornál.

Egy régi jó háziszér

ne hiányozzék egy családnál sem, a rég ismert és kitűnő hatása.

Hessz-féle Eucalyptus, 12 év óta Ausztráliából behozott természetes készítmény. — Nemetsországban és az Osztrák-Magyar birodalomban törvényesen védve. — Az olesó ár 1 kor. 50 fillér üvegenként és kiadós volta, mindenkinek megengedik, hogy általa egészségét visszaszerezze és betegségek ellen magát védje.

1500 dicsérő és köszönő levél

birtokában vagyok, azoktól, kik

szaggatásban, hát-, mell-, nyakfájásban, vesetág fájdalomban, (Nexenschüss) légzési nehézségekben, náthában, fogfájásban, a belső nemes szervek különféle bajaiában, régi fekélyekben és bőrbetegségekben szenvedtek.

Ne mulassza el senki az „Eucalyptus“ készítményekről írott könyvet magának megszerezni, hol bő utasításokra talál, mikép használja e gyógyszer a legkülönfélébb betegségekben. A szenvedők érdekében a könyvet mindenüvé díjtalanul megküldöm, hogy mindenki személyesen meggyőződjék a szer hasznosságáról, — a meggyógyultak számtalan bizonyítványát is mellékelem.

Kligenthal (Szászország.)

Hess Ernő, Eucalyptus szállító.

A védjegy pontosan megfigyelendő.

Egyedüli elárusító

Storfer Leó gyógyszerháza a Szt.-Istvánhoz Gyulafehérvárt.

Lindner Róbert gyógyszerész-féle

ALAISKA-KRÉME

Cosmaticuu par excellence.

Az arczbőrnek rövid használat után ragyogó fehérséget, üdéséget, tisztaságot és bájat ad. Eltávolít pörösenést, szeplőt, bőrtöréseket (Mitesser), napbarátságot stb. A legesenyebb kezeket finomná, fehérré és gyöngéddé varázsolja. Előnyök: Alaiska-Crème nem zsíros, semmiféle fémalkatrészeket nem tartalmaz, orvosilag jóváhagyva és ajánlva. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely ára 3 korona.

Probatégely 1 kor. 20 fillér.

Alaiska-púder (arczpor)

kitűnően kiegészíti az Alaiska-Crème fényes cosmetikai hatását, a bőrnek elbájoló színárnyalatot, finom üde, rózsás üdéséget ad, nagyszerű illata, kitűnő fedőereje van és feltétlenül ártalmatlan, mert sem higanyt, sem dismutot nem tartalmaz. Egy doboz (fehér, rózsas vagy sárga) 3 korona.

Kapható:

LINDNER RÓBERT gyógyszerésznél, Bécs, XIII/9, Lainzerstrasse 113.

Kitűntetve: Páris, London, Amsterdam és Bécsben 1903-ban arany érmekkel és díszoklevelekkel.

A közkedveltségnek örvendő

RÉPÁTI SAVANYÚVIZ

Gyulalehérvárt, J.B. MISSELBACHER főraktárosunknál mindig friss töltésben kapható.

A répáti savanyúvíz tekintélyes orvosi szakvélemények: u. m. professor

Dr. Purjesz Zsigmond, Lengyel Béla és Dr. Hanko Vilmos egyetemi

orvosok által nemcsak mint kellemes borvíz, hanem mint kitűnő gyógyhatású ásványvíz is ajánltatik.

A forráskezelőség.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű és kötszerésznél

Budapest VII. Erzsébetkörút 50.

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu sérvköltők, összes betegápolási eszközök és kötszerek. Kasköltők, egyenes-tartók, orthopaediai fűzők és járógépek, műlábak és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül. Valódi francia különlegességek és óvszerek F. Berguerand fils párisi gyárából.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenék.

Egy lengyel származású,

intelligens és tisztességes keresztény kisasszony, kinek a háztartási teendőkben kitűnő jártassága van, házvezető, társalkodó, német felolvasó vagy kulesár női állást keres vidéki nagyobb városban. Beszél németül és magyarul. Levelek „Szerény igények“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába intézendők.

SCHICHT-SZAPPAN.

„Szarvas“ vagy „Kulcs“

jeggyel.

Legjobb, legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

PAPP GYÖRGY KÖNYVNYOMDÁJA

GYULAFEHÉRVÁRT.

TELJESEN UJONNAN BERENDEZETT KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZÉS.
KÖNYVKÖZÉSZETI MŰHELYVEL KAPCSOLATBAN.

— Cz. —

A kor követelményei előtt meghajolva, és a nyomdát igénylő közönség iránti előzettségéből is — Isten segédelmével és ügyszerető úri emberek, nemeslelkű felebarátok támogatásával — **ÚJ KÖNYVNYOMDÁT** rendeztem be, minél fogva azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a tipográfiaitól ma már oly sokat kívánó legfokozottabb feltételeknek is eleget tehetek.

Könyvnyomdám változatos és nagymennyiségű modern betűfajokkal, szép-alakú szövegbetűkkel, többféle segédgépekkel és a könyvnyomtatáshoz megkívántató összes eszközökkel fel van szerelve, úgy, hogy bátran állithatom, hogy erdélyi hazarészünkben kevés nyomda lehet felszerelés tekintetében ennél előbb való.

De mindemellett ez a felszerelés csak alapjául szolgál egy nagy, minden versenyre képes könyvnyomdának, a mennyiben teljes erőmből arra fogok törekedni, hogy Isten segédelmével könyvnyomdámát újabb meg újabb eszközökkel erősítem, bővítem és a versenyre képessé fejlesszem.

Nagyon természetes, hogy ezen szándékomat csakis úgy leszek képes megvalósítani, ha a t. közönség eddig tanúsított becses támogatásával ezután is szerencsétlenül fog, — a mit remélve, és kérve, vállalatomat jóindulatába ajánlva, vagyok

Gyulafehérvárt, 1903. június hó. hazafias tisztelettel

PAPP GYÖRGY, könyvnyomdát.

Tisztelettel ajánlom továbbá **KÖNYVKÖTŐ-ÜZLETET**ET, a hol is mindenféle könyvkötői munkákat elvállalok s azokat gyorsan, pontosan, tartósan és csinosan a legjutányosabb árért elkészítek.

Könyvnyomdám a következő állandó jellegű hetilapok és folyóiratok kiadásával van eddig megbízva: **Erdélyi Oltáregyleti Lap.** (Havi közlöny.) — **Közművelődés.** XXVI. évfolyamában. (Heti lap.) — **Aisófehérmegyei Tanúgy.** (Havi közlöny.) — **Gyulafehérvári Hírlap.** XVII. évfolyamában. (Heti lap.)

A t. közönség becses figyelmébe ajánljuk
PAPP GYÖRGY
KÖNYVKÖTŐ MŰHELYÉT,
melyben sz. ép. jó és olcsó munkát készítenek a legrovidebb idő alatt is.

Premier-kerekpárók
leg
jobb
világ
árnyék
díjmentesen
Premierwerke Eger, Csachország

EPILEPSIA

A ki eskorban vagy görcsök és más ideges bántalmakban szenved, kérjen felvilágosítást ezen bajok megszüntetéséről. A bő magyarázatokkal szolgáló füzet (broszúr) kapható ingyen és bármintve a következő czímen: **Schwanen Apotheke Frankfurt a. M.**

FELETTE FONTOS

minden mezőgazdára, minden állattulajdonosra, minden juh-, és sertésenyésztőre s minden kiskgazdára! „Miként hizlalom fel gyorsan sertéseimet?” „Miként lesz marhám gyorsan piac-képes?” „Miként gyorsíthatom ökreim bizlalását?” „Mely szerrel érem el teheneimnél és kecskéimnél a jobb tejet és nagyobb tejelést?” „Mivel mozditom elő növendék marháim gyors felnövést?” „Mit kell használnom, hogy marhám mindig egészséges legyen?”

Ez csak az által érhető el, ha a takarmány vagy ital mellé védjeggyel ellátott, törvényesen védett, sokoldalúlag kipróbált s a legmagasabb kiténtésekben részesített

Regensburgi „Étvágy” takarmányfűszer

vegyítették

A költsége ennek igen csekély és dűsan visszatérül. Kapható minden nevesebb kereskedésben, vagy egyenest a cégénél:

MEISE LAJOS

mezőgazdasági készítmények gyára

— SZÁSZSEBES. —

Tájékoztató füzetek és utasítás ingyen szétküldve. Raktárak minden oly községben, hol még eddig nincsenek, felállítanak, mire nézve sziveskedjék egyenest a fenti céghez fordulni.

Főraktár Gyulafehérvárt:

SCHLESINGER TESTVÉREK üzletében, Novák Ferencz-tér.

HIRDETÉSEKET JUTÁNYOS ÁRBAN KÖZÖL
E LAP KIADÓ HIVATALA.

Weiss Bernát

könyv-, papir, zenemű- és gyermekjáték kereskedése
GYULAFEHÉRVÁRT, (főter.)

Gyulafehérvárt a főtéren már 18 év óta fennálló

Könyv, papir, zenemű- és játékszer üzletemben

az ez idén sokkal diszesebben és gazdagabban berendezett árúczikkeimet bátorokodom a t. vevőközönségnek figyelmébe ajánlani.

Leggazdagabb választékban kaphatók képeskönyvek, ugyszintén magyar és német nyelvű ifjusági iratok, szépirodalmi és diszművek.

Bárminő színű és alaku legszebb és legfinomabb **csont levélpapírosok diszdobozokban, tárcza, előjegyzési könyvnaptaarak, emlék, fénykép és képeslap albumok dús választékban.**

Megvételtre ajánlom a nálam bármikor legkényelmesebben beszerezhető szerencsés számú **osztálysorsjegyeket**, ugyszintén ajándéknak megfelelő új találmányu **Fonograf-beszélő gépeket**, mindent a legolcsóbb árak mellett.

Azon reményben, hogy a nagyérdemű közönség engem becses pártfogásában részesíteni méltóztatik vagyok kiváló tisztelettel

Weiss Bernát.

Schäser Ferencz

Könyv- zenemű- papir és írószerek kereskedése

— Gyulafehérvárt. —

Ajánlja dús raktárát

Diszművekben,
ünnepi ajándékokban,
ifjusági iratokban
és képes könyvekben.

Ima és ájtatossági
könyvek.

— LEVÉLDOBOZOK —
a legolcsóbb fajtától a legdiszesebb kivitelig.

Alkalmi képes

LEVELEZŐ LAPOK.

— NAPTÁRAK 1903. ÉVRE. —

FABEÉGETŐ-
FESTÉSZETI
CZIKKEK.

Alkalmi és névnapi ajándék-
tárgyak nagy választékban.

Tisztelettel

Schäser Ferencz.

URANOS-KÉK

ruha-mosáshoz a legjobb kékitőszér.

— Törvényesen védve. —

Mosó-intézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruhakékitő. Olcsó és felülmúlhatatlan kis üveg 24 fillér tiszteri mosáshoz elegendő. — 1 nagy üveg 1'60 kor. 1/2 üveg 1 kor.

Kapható mindenütt.

Utánzatoktól óvakodjunk.

Kizárólagos
gyártói

Kochsinger Testverék vegyészeti gyára

BUDAPEST
VI. Rózsa-utca 58.